

Aile hayatımız

Ankara Bahçelievler’de çocuklarına ders verdiğim üç aile vardı. Bir akşam bu ailelerden birisinde ders yaparken yan odadan gürültü patırdı sesleri geldi. Biraz sonra evin hanımı yanıma gelerek özür diledi. Kadının iki kızı bir de şeker hastası olan ve her gün insülin iğnesi vurulan bir oğlu vardı. Meğer bir de engelli olan üvey oğlu varmış; odaya kapatıldığı için hiç görmediğim bu delikanlının saldırması sebebiyle biraz evvelki gürültü kopmuş. Kadının eşi de ameliyat geçirmiş ve halen bazı sağlık sorunları varmış. Kadın anlatırken ağlıyordu ve sözlerini şöyle tamamladı: “- **Bir lokma ekmek, meğer ne kadar acı imiş!**”

Artvin’li bir annenin oğluna göndermek üzere yazdığı bir mektubtan alıntı:
“Canımın direği,

Bakma bu günkü dağların ak karına, gün gelip güneş daha sıcak doğacak ve eriyecek buzlar. Delecek toprağı otlar, sürgün verecek yine kuru görünen ağaç dalları. "Dağın arkası dağ olur" derler. Doğrudur. Lakin bakarsan, beklemeyi bilirsen dağın arkası bağ da olur. Onun için **ne sabrımı ne umudumu yitirdim yalan dünyada.**

Ana rahmi gibidir dünya insana, ana rahminde göbek bağıdır hayat bağıımız, dünyada ise umutlarımız. Umudunu yitiren, hayat bağıını da yitirir oğul.”

• Çocuklarınızla konuşun (e-posta)

Bir gün **susmayı öğrendim**. Çünkü susmak benim küçücük dünyamda babamla kurduğum iletişim tarzıydı. Babam akşamları eve yorgun dönerdi. Ben bütün gün evde sıkılır, onun gelişini ipe çekerdim. Daha o kapıdan girer girmez boynuna atılır onunla oynamak isterdim. Babam sarılır, öper sonra da, **hadi odana git**, derdi.

Yemek hazırlanınca annem çağırır bu defa masada bir araya gelirdik babamla. Onlar annemle konuşurken ben araya girer, sesimi duyuramayınca da bağırdım. Babam sinirlenir, 'Bütün gün insanlara kafa patlatmaktan bunaldım, bir de sen kafamı ütüle!' derdi. Annem de 'Bütün gün zaten seninle uğraştım, bir çift laf da mı konuşturmayacaksın babanla?' diye çıkışır, beni odama gönderirdi.

Çaresiz bir şekilde boynumu büker odama yani hapisaneme doğru yol alırdım. Babam arkamdan, '**Bizim bir odamız bile yoktu**, her şeye sahip, hâlâ ne istiyor anlamadım.' diye bağırmaya devam ederdi. 'Keşke benim de bir odam olmasaydı, keşke bizim de evimiz bir odalı olsaydı da hep birlikte otursaydık' derdim içimden; ama yüksek sesle söylemeye cesaret edemezdim.

Yemekten sonra babam kanepeye uzanır, eline kumandayı alır, televizyon seyrederdi. Beni yanına çağırır biraz severdi. Onun izleyeceği önemli birşey varsa beni adeta yerimden bile kıpırdatmazdı. Azıcık hareket edip koşup oynamaya çalışsam oda hapsim yeniden başlardı. Bir gün anladım ki susunca babamla daha iyi anlaşıyoruz. Bu defa susarak yapabileceğim oyunlar geliştirmeye başladım.

Önce resim yaparak başladım işe. Babam çizdiğim resimleri çok beğeniyor; 'Bak, böyle uslu uslu oyna işte.' diyordu. Babam bazen göz ucuyla bakıyor, resimle ilgili bir şey sorsam afallıyordu. Ama bana kızarak beni artık odama göndermiyordu. 'Son günlerde ne de akıllandı benim oğlum.' diye komşulara anlatıyordu annem halimi.

Resimlerim arttıkça ortalık dağılmaya başladı. Annem 'Odanı topla!' diye odama kapattığında işe nereden başlayacağımı bilemiyordum. Ben bunlarla uğraşırken zaman geçiyor; ama odamı toparlamayı beceremiyordum. Annem odama gelip 'Bak sana resim yapmayı yasaklayacağım. ' dedi bir gün. **Susuyor olmamı usluluk olarak değerlendiren ailem** resim yapmayı da elimden alırsa ben ne yapacaktım?

Bu düşüncelerle bir aile tablosu yaptım. Babam eve gelince uygun zamanı kolladım. Her zamanki gibi yemekler yendi, odaya geçildi. Babam oturur oturmaz çizdiğim resmi getirdim. Babam baktı. Hım, dedi “Çok güzel olmuş. Bu adam benim herhalde.” dedi. Ben “Hayır o adam değil, bu çocuk sensin.” dedim. O “Hayır, bu adam benim, bu çocuk sensin, bu küçük kız da arkadaşın.” dedi. Ben yine “Hayır, o büyük adam benim, bu küçük adam sensin, bu küçük kız da annem.” dedim.

Babam benimle uğraşmaktan vazgeçip: “**Peki neden bizi küçük çizdin?**” dedi. Heyecanla başladım anlatmaya. Ben büyüyüp adam olacağım. İş bulup çalışacağım. **Siz yaşlanıp küçüleceksiniz.** Beliniz bükülecek, komşumuz Ahmet amca ile Ayşe teyze gibi küçücük kalacaksınız. Ben işten geldiğimde yorgun olacağım. Siz benimle konuşmaya çalıştığımızda işyerinde kafam şişmiş olduğundan sizi duymayacağım bile. Siz benimle bir şeyler paylaşmak istediğinizde “**Hadi odanıza çekilin de kafa dinleyeyim.**” diyeceğim. Ve bir de bağıracağım “Her şeylerini alıyorum. Sıcacık odaları da var, daha ne istiyorlar” diye.

Annemle babamın gözleri fal taşı gibi açılmıştı. Duyduklarına inanamıyorlardı.. Bana sarılıp beni öyle içten bir okşayışları vardı ki sonsuza kadar konuşsam hiç bıkmadan dinleyecekler gibiydi.

- **Mutluluk Sanatı** (*Fransız filozofu Alain*)

Sevdiği insanları üzme ve kendini cezalandırmak için elinden geleni yapmak, kendini cezalandırmak isterken onları cezalandırmak... Belleği yoklayarak hakaretleri araştırmak, güce gidecek, ârlandırarak şeyleri bir aktör sanatıyla kendi kendine tekrarlamak. En kötü ihtimalin doğru olduğu kuralına göre her şeyi yorumlamak. Kötü bir insan olmak için **etrafını hep kötü insanlarla çevrili farzetmek.**

Şevksiz işe girişip başarısızlığa uğrayınca, “zaten olacağı buydu, bende tâlih ne gezer.” deyip işin içinden çıkmak. Her tarafta sıkıntıdan patlıyormuş gibi bir yüzle dolaşmak ve başkalarının canını sıkmak. Mutluluktan şüphe etmek; **herkese surat asmak, her şeye itiraz etmek. Huysuzluğu huy edinmek.** İçinden: “Ben sıkılganım; hastayım; hâfızamı kaybediyorum; ihtiyarlıyorum” diye tekrarlamak... İşte huysuzluğun tuzakları.

Uykunuzun gelmesini istiyorsanız, geleceğine inanın. **Uykusuzluk çeken** uyuyamayacağından emindir. En küçük gürültüden uyanacağına bir kere hükmetmişse, artık kulakları kırıktır ve bütün ev halkını kırar geçirir. Hiç kimse bu dünyada kendisinden büyük düşman bulamaz. Delilik, kusurlarımızın büyüyüp katmerleşmesinden başka bir şey değildir.

Herkes ticareti ya da mesleği uğruna çalışıp çabalar. Ama genellikle evinde mutlu olmak için kimse zahmete girmez. **Çok yakından tanıdığımız insanlarla geçinmek ne zordur. İnsan çekinmeden sızlanır, o yüzden de en önemsiz şeylerin büyümesine sebep olur;** onlar da böyle yaparlar. Onların hareketlerinden, sözlerinden, duygularından şikâyet ederiz; öfkeye kapılırız; en olmayacak sebeplerden kavga çıkarırız; dikkat, rikkat ve afla karşılanacağımızdan eminizdir; onun için en birbirine bağlı ailelerde **şaşırtıcı bir sertlik ve hoyratlık göze çarpar.**

İyi tanımadığımız insanlarla geçinmek ne kolaydır. Herkes sözüne ve hareketlerine dikkat eder, dolayısıyla öfkesini frenler. Yüzler güler, yüzler güldüğü için yürekler de güler. İnsan, söylediğine pişman olabileceği bir sözü söylemeyi aklına bile getirmez. Sizi hiç tanımayan bir insanın üzerinde iyi bir intiba bırakmaya çalışırız; bu gayret çok kere bizi başkalarına karşı olduğu gibi kendimize karşı da daha mâkul davranmaya sevkeder.

Hemen hepimizin işimiz gücümüz vardır ve bu mükemmel bir şeydir. Asıl eksikimiz, o işimizin yorgunluğunu giderecek ufak tefek uğraşılardır. Çok kere **kadınlara gıpta etmişimdir, çünkü örgü örer, nakış işlerler.** Gözleri önünde izlenecek gerçek bir şey vardır; o yüzden geçmiş ve gelecek sahnelerinin görünmesiyle kaybolması bir olur. **Ama vakit öldüren o toplantılarda erkeklerin yapacak hiçbir işi yoktur, ve şişeye kapatılmış sinekler gibi vızıldayıp dururlar.**

- **Ailede gelişen bağlar** (*Alain, Söyleşiler II*)

Bir gün küçük bir çocuğa, anasıyla babasına karşı geldikten sonra bir hayli azar işitip yola gelen bir çocuğa: “İleride senin de çocukların olacak, onları yola getirmenin kolay olmadığını sen de göreceksin”, dedim. O küçük kas yığını düşünceye dalmış bir insan edasıyla gözlerini bana dikti ve: “Çocuklarımı döverim, olur biter”, diye karşılık verdi. Düşünceyle bir ilgisi yoktu bu sözün; sadece öfkeli bir insanın cevabıydı bu...

Davranışı disiplin altına almak terbiyenin ta kendisidir. Dilimizi tutmasını becerebilsek o zaman bütün yargılar düşüncenin sonucu olur; ruh da güzeli bulup kendini ortaya kor; bu ise tek

tarzıdır; adına da kültür denir. Kültürün dışında **bizler, bir müzeyi ateşe veren, arkasından da bir tabloyu, sonra başka bir tabloyu kurtarmaya çalışan barbarlarız...**

Hegel, karı koca birleşmesinin ancak çocukla gerçekleşebileceğini söyler. Kör aşkın birleştirdiği bir erkekle bir kadın arasında ne bir yakınlık, ne bir uyarlık, ne de bir benzerlik vardır... Bu ahengin meydana gelmesinde büyük payı olan **nezaket ise çoğu zaman evlenmelerde hemen hemen yok gibidir. Derin kültür de yoktur;** bu zamanla olacak şey. Bu nedenlerden ötürü, birleşme çok geçmeden ayrılığa doğru yönelir; nikâhtaki yemin buna karşı iyi bir tedbirdir; öyle ama su ile zeytin yağını birleştirmek için elimizde henüz bir büyü mevcut değil.

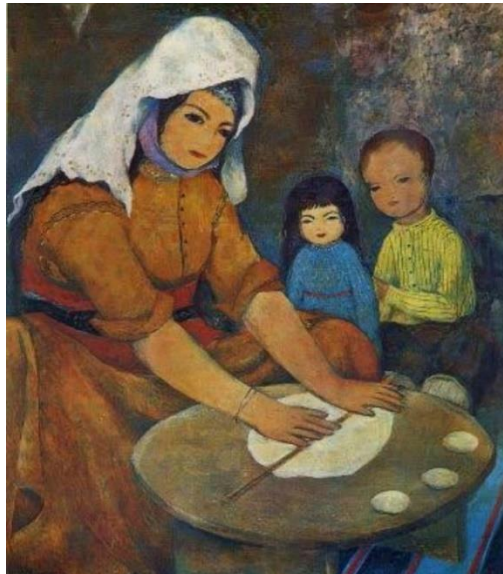
Akrabalık bağları çok daha kuvvetlidir. Anne ile çocuk arasındaki birlik önce samimidir; müşterek hayattan sonra gelen ayrılık sadece görünüştedir; anne sevgisi bencil duyguların en üstünüdür... **çocuğun karma varlığı anneye de babaya da ayna vazifesini görür;** hayallerinin birbirinden ayrılması imkânsızlaşır. **Boşanma olayı çocukta olamaz;** karı koca, gerçek hayatlarının ötesinde, süratli adımlarla yola çıkan, gelişme kuvveti sayesinde olayları da kişileri de çeken öteki hayatta kendilerini sarmaş dolaş olmuş, birleşmiş görürlerse, çocuklarının şahsında olur bu iş. Çocuk ayrılıklarla eğlenir, annesiyle babasını içine sindirir.

Gerçek başlangıç buradadır işte. Üstün duygular burada belirir; çünkü **çocuk, annesiyle babası arasında bir seçim yapamaz.** Buradaki savaşın sonuçları ne olursa olsun, uzlaşma her zaman için çocuğun kişiliğinde var olan, yaşayan bir şeydir... Nerede büyük bir sevgi varsa orada muhakkak büyük bir öfkenin belirmesini beklemek gerek. Çünkü sevgi, hakka da hukuka da boş verir; kendisine verileni verilmeyenin yanında hiçe sayar; böylece, mahiyeti bakımından, durmadan, kendisine edilecek tecavüzü gözetler; karşılıklı duygular yeteri kadar beslenmez, süslenmezse, sonunda çok güç anlar doğabilir. İşi, iş ortağı, dostu olmayan, huyları düzenleyen nezaket bağlarından yoksun olan aile daima maceraya atılmak zorundadır. Hiç olmazsa çocuğun yardımıyla biyolojik varlığına ulaşır. Hattâ büyümekte olan çocuğun yardımıyla, daha doğrusu çocukların varlığıyla, tabîi olarak bir yuva terbiyesi meydana gelir. **Çocuk kusurları taklit edip büyütür;** çünkü, derin benzeyiş taklidi besler; nitekim annelerle babalar aynı zamanda kendilerini yetiştirmezlerse çocuklarını da gerektiği gibi yetiştiremezler. En ince ayrıntılara varıncaya kadar, **çocuğun babasına saygı göstermeyi annesinden öğrendiğini, annesini sevmeyi de babasından öğrendiğini** görüyoruz.

- **Geleneksel ailemizi kaybettik** (*Yavuz Bahadıroğlu*)

Osmanlı'da aile temel değerdir. Toplum bu eksene oturmuştur.

İsveçli Prof. Gaston Jezz, "Türk Milletinin elinden âile nizâmını alınız, geriye pek bir şey kalmaz" der. "Osmanlı'daki İslâmî hayat, huzurlu bir hayatın zirve noktasıdır. Birbirine sevgi-saygı ile bağlıdırlar. Bayramlarda, kandillerde küçüklerin büyükleri ziyareti, büyüklerin küçüklere iltifatı şiir gibi bir hayatın ipuçlarını veriyor."



Anne babadan evlada şefkat ve muhabbet, evlattan ana-babaya sevgi, saygı ve itaat Osmanlı dinamiğinin özü idi. 19. Yüzyılda İstanbul’da yaşamış Fransız gezgin A. Brayer’in bu konudaki tespitleri:

“Erkeklerde ve kadınlarda **evlat sevgisi** çok derindir. Türklerin hafta tatiline tesadüf eden Cuma günü ve bilhassa Ramazan ve Bayram günleri sokaklarda Müslüman Türk’ün göğsünü kabartan oğlunun elinden tutup ağır ağır gezdirdiği, çocuk yorulunca kucağına aldığı, daima devam ettiği kahvede yanına oturtup şefkatle hitap ettiği, evladına tam bir ana özeniyle baktığı, ihtiyarlarından gençlerine kadar bütün diğer Müslüman Türklerin de çubuklarını bırakıp çocuğa alakayla baktıkları ve ilerde (İnşallah) ihtiyarlık desteği olacak bir oğul sahibi olduğu için babayı tebrik ettikleri görülür...”

“İşte bundan dolayı Türkiye’de çocuklar yetişip adam oldukları zaman analarıyla babalarını yanlarında bulundurmamakla iftihar ettikleri ve küçükken onlardan gördükleri şefkate mukabele etmekle bahtiyar oldukları halde, **başka memleketlerde çok defa çocuklar olgunluk çağına girer girmez analarıyla babalarından ayrılmakta**, mali menfaatleri hususunda onlarla çekişe çekişe münakaşa etmekte ve hatta bazen kendileri refah içinde yaşadıkları halde onları sefaletle yakın bir hayat içinde bırakmakta ve zavallılara karşı adeta yabancılaşmaktadırlar.”

- **Beyaz Ev (Ziya Osman Saba)**

Gözlerimin önünde hep aynı beyaz ev. Her dağ yamacına kurduğum, Beliren her su kenarında, Pembe damlı, yeşil pancurlu, balkonlu, Balkonuna tırmanan sarmaşık. Gece, pencerelerinden sızacak ışık, Kışın tütecek bacası. Kapıyı ittiğinde çalacak bir çingirak. -Duyuyorum o sesi şimdiden, berrak- Geçeceğin yol, çıkacağın üç basamak, >	Ellerinden sıyırıp atacağın eldiven, Her halin, gülüşün, kokun, bütün ruhunla sen! Ah, bütün bir ömür bırakmıyacağım el, Okşayacağım saç, dinliyeceğim ses, Bakmakla doymayacağım yüz Açık pancurlardan o gün dolacak gündüz, O günkü hava, Bir kapıyı açman, dolaşman sofada. Şaşıracağım: Böyle gezinen kim?
-Evim! Evim!.. Ellerimle asacağım Camlarına perdelerini. Yatak odasında düşüneceğimiz bir an İki kişilik karyolanın yerini... Yatak odamız, yemek odası, kiler, Raflarında ellerinle yapılmış reçeller. Karşı karşıya oturacağımız sofra, Sürahide ışıldayan su, Yazın, rüzgâra koyacağımız testi; Senin yatacağın öğle uykusu...	Sararacak bir yandan çardaktaki üzüm,ler, Kâh esecek rüzgâr, kâh dinliyeceğimiz yağmuru Kâh karlarla bembeyaz kesilecek çimenler. Hep geçireceğimiz içimizden: Hayat beraber, ölüm beraber... Şu göklerin altında, Olacağız o kadar bahtiyar Ki çıkıp mezarlarından annemiz, babamız da, Beyaz evimize yerleşecekler, Uzun kış geceleri onlar da aramızda Göz göze bakışacak, mangalı eşecekler...

- **Anne kime denir, Baba kimdir? (e-posta)**

Aynı anda kendi çantasını, çocuğunun çantasını, çocuğunun oyuncak kutusunu, market torbasını, çocuğunun ayakkabısını ve hatta çocuğunu taşıyan; bir yandan da ev anahtarını bulmaya çalışan kişiye ANNE; bilgisayar çantasını karısına vererek sadece oğlunu kucaklayana da BABA denir.

Beş dakikada duş alıp on dakika içinde hem kendisini hem de çocuğunu hazırlayana ANNE; o onbeş dakika boyunca gömleğine uygun kazak aramakla uğraştıktan sonra kapının önünde çantasını toparlayan karısına “daha hazırlanmadın mı?” diye sorana ve hatta “benim montumu da al” diyene BABA denir.

Uykusuzluktan sürüdüğü halde uyumamakta direnen çocuğuna söylenen kişiye ANNE; “uykusu yok belli, olsa gider yatar zaten” diyene de BABA denir.

Bir saatte üç çeşit yemek, üstüne de salata hazırlayıp bir yandan da çocuğunu yedirene ANNE; iki tane amerikan servis koyarak “sofrayı hazırladım” diyene de BABA denir.

Gecede beş kere kalktığı halde şikayet etmeye hakkı olmayana ANNE; “dün gece uyku bölündü oğlanın ağlamalarından” diye şikayet edene de BABA denir.

Çocuğu hastalandığında sabaha kadar başında bekleyene ANNE; işten evi arayarak karısına “ilaçlarını verdin mi?” diye sorana ve çocuğunun hastalığından anneyi sorumlu tutana BABA denir.

- **Kadınlar gittiğinde...** (*Bekir Çoşkun*)

KADINLAR gittiklerinde arkalarında daha büyük boşluklar bırakırlar.

Onlar bir gün çekip gittiklerinde, peşlerinde "yetim-öksüz" kalan çok olur:

Mutfaktaki dolap, perdeler, kavanozun içindeki eski düğmeler, özenle saklanmış küçülmüş giysiler, dolap diplerindeki kurdeleler...

Sabah karanlığında mutfaktan gelen tıkırtılar susar, yetim kalmıştır tabaklar.

Bir kadın gittiğinde hep suyu unutulur saksıların.

Sık sık boynunu bükerek "sarıkız".

O teki kalmış eski bardağın anlamını bilen olmaz, değerini kimse anlayamaz krom hac tasımın.

Balkon artık sessizdir, koridor kimsesiz.

Bir kadın gittiğinde ne çok kişi gider aslında; bir ağır işçi, bir temizlikçi, bir bakıcı, bir bahçıvan, bir muhasebeci...

Bir anne gider...

Bir dost...

Bir arkadaş...

Bir sevgili...

Ne çok kişi yok olur bir kadın gittiğinde.

Hep böyle olur; bir kadın gittiğinde; övgüler, uyarılar, yakınmalar, dualar yetim kalır.

Kapı eşiğindeki "**Dikkat et...**" duyulmaz, annesi gitmiştir "**geç kalma**"nın.

Kadınlar, arkalarında büyük boşluklar bırakarak giderler.

Bir kadın gittiğinde pek çok kişi gitmiştir aslında.

Ve bir kadın gittiğinde pek çok "yetim" bırakmıştır arkasında.

- **Kadın ve dırıldır...** (*Halime Gürbüz*)

Kadın denilince nedense çoğu zaman akla gelen ilk şey ‘dırıldır’...

Kadın cefakârdır,

Kadın fedakârdır,

Kadın anadır,

Kadın, candır...

Kadın, yuvayı yuva yapandır.

Kapı eşiğindeki "Dikkat et..."dir, "geç kalma"dır.

Sıcacık bir tas çorbadır. Size hamsi temizleyen, meyve soyan, kokmuş çoraplarınızı elde çitileyip yıkayandır!

Arkanızı toplayandır; top yapılmış çoraplarınızı, dağınıklığınızı, hırpaladığınız ilişkiyi, akrabaları, ihmalleri, hataları toparlayandır.

Çoğu zaman iyilik yapıp attığı denizde boğulandır.

Adamı vezir de rezil de yapandır!

Ama ağzıyla kuş tutsa da ‘el kızı’dır...

Yediğiniz naneleri tek bakışta anlayandır.

Tek kaşı kaldırmak suretiyle fırçasını atandır. Mutfağa gidip sizin yerinize soğan doğrayandır!

Huysuzken dünyayı önüne sersen, “Şu tarafa serseydin daha iyiydi” yorumunu yapandır.

Kriz anlarında **kızgın babanın elinden çocuğu alandır...** Aynı ele gerekli hâllerde kolundakileri sıyırıp bırakandır.

Kırıldığında susandır. Siz, çocuklar, o şu bu üzülmesin diye **gözyaşlarını usulca yastığa akıtandır.**

Yaşlanınca çocuktan çocuğa dolaşacak bohçadır.

Şiirlerin içinden çıkıp gelenleri vardır; öpse şiir, saçını dağıtsa mısra, gülse kıt'adır.

Makyaja ne hacet gülümsemesi vardır. **Mücevher takmasa da gözleri, silah kuşanmasa da bakışları vardır...**

Güçlü olmaktan yorulduğundan, kızının güçlü değil, mutlu olması için **dua yapandır.**

Berbat bir günü tebessümüyle güzelleştiren, acı bir haberi sözüyle hafifleten, kahveyi sesiyle tatlandırandır.

Dişini tırnağına takıp evin, hayatın bütün yükünü taşıyandır.

Kat'a yanlış yapılmaya! Çünkü navigasyon cihazından bile daha **kesin adres bulan tek şey; kadının ahıdır.**

Ninem diyor ki; **Avradı er zapt etmez, ar zapt eder...**

- **Ataocağı** (*Doç. Dr. Mehmet Eröz*)

Avrupa taklitçiliği ile 'şömine'ye çevirdiğimiz üçbin yıllık **Ocağımız**, her zaman kutlu sayılmıştır. Bu kutlu ataocağı'nı, bir Kırım Türk'ünün şiirinden dinleyelim. Bu şiir, **vatanı Rusların işgaline uğrayınca önce Almanya'ya, sonra Fransa'ya kaçan bir Kırım Türk'ünün şiiridir. Türkiye kendisini kabul etmeyince, Paris'te perişan olmuş. 1947 sonbaharında Sen Nehri kenarında bulunan cesedinin cebinden çıkan evrak arasında bu şiir de varmış.** Şiirin, ataocağı ile ilgili olan bölümünü, Kırım Türklerinin 'ocak' anlayışını göstermesi bakımından veriyoruz:

**"Gözlerim daima engine dalar
İsterim ki her an anayurdumda
Dağları dumanlı, yash Kırım'da
Duvarında mavzer ve KUR'AN olan
Ataocağında bizim konakta
Bir bakır sinili sofraya başında
İftar beklenilsin, dua edilsin
Ve sessiz sedasız yemek yenilsin"**

Türkmenler ocağı mukaddes sayarlar. Günümüz Türkçesinde, "**ocağı batsın**", "ocağı batasica", "**ocağı tütmesin**", "ocağına incir dikilsin" sözleri, en büyük ilenç'tir (bedduadır). Şüphe yok ki, burada sözü edilen ocak, ataocağı'dır, babaocağı'dır.

- **Tarih içinde zamanımızın paradoksu** (*George Carlin*)

Daha yüksek binalarımız, ama daha kısa sabrımız var; daha geniş oto yollarımız, ama daha dar bakış açılarımız var.

Daha çok harcıyoruz, ama daha az şeye sahibiz; daha fazla satın alıyoruz, ama daha az hoşnut kalıyoruz.

Daha büyük evlerimiz, ama daha küçük ailelerimiz; daha çok ev gereçleri, ama daha az zamanımız var.

Daha çok eğitimimiz, ama daha az sağduyumuz; daha fazla bilginimiz, ama daha az bilgeliğimiz var.

Daha çok uzmanımız, ama yine de daha çok sorunumuz; daha çok ilacımız, ama daha az sağlığımız var.

Çok hızlı araba kullanıyor, çok çabuk kızıyoruz.

Çok geç saatlere kadar oturuyor, çok yorgun kalkıyoruz.

Çok az okuyor, çok fazla TV izliyoruz ve çok ender şükrediyoruz.

Mal varlıklarımızı çoğalttık, ama değerlerimizi azalttık.

Çok konuşuyoruz, çok az seviyoruz ve çok sık nefret ediyoruz.

Geçimimizi sağlamayı öğrendik, ama yaşam kurmayı öğrenemedik.

Yaşamımıza yıllar kattık, ama yıllara yaşam katamadık.

Aya gidip gelmeyi öğrendik, ama yeni komşumuzla karşılaşmamak için caddenin karşısına geçmekte sorunumuz var.

Dış Uzayı fethettik, ama iç dünyamızı edemedik.

Daha büyük işler yaptık, ama daha iyi işler yapamadık.

Havayı temizledik, ama ruhumuzu kirlittik.

Atoma hükmettik, ama önyargılarımıza edemedik.

Daha çok yazıyoruz, ama daha az öğreniyoruz.

Daha çok plan yapıyoruz, daha az sonuca varıyoruz.

Koşuşmayı öğrendik, ama **beklemeyi öğrenemedik.**

Daha fazla bilgiyi depolamak, her zamankinden daha çok kopya çıkarmak için daha çok bilgisayarlar yapıyoruz, ama git gide **daha az iletişim kuruyoruz.**

Zaman artık, hızlı hazırlanan ve yavaş sindirilen yiyeceklerin; büyük adamlar ve küçük karakterlerin; **yüksek kârlar ve sığ ilişkilerin zamanıdır.**

Günümüz artık, iki maaşın girdiği ama boşanmaların daha çok olduğu, daha süslü evler, ama dağılmış yuvaların olduğu günlerdir.

Bu günler, hızlı seyahatler, yok edilen ahlakî değerler, obez bedenler ve neşelendirmekten sakinleştirmeye hatta öldürmeye kadar her şeyi yapabilen hapların olduğu günlerdir.

Vitrinlerde her şeyin sergilendiği, ama depolarda hiçbir şeyin olmadığı bir zamandayız.

- **Saadet Yolu (Bertrand Russell)**

Hayat görüşleri, çocuk yapmayı önemsiz kılacak derecede mutluluklarının azalmasına yol açan kimseler, biyolojik bakımdan soyları son bulmaya hüküm giymiş kimselerdir.

Ev işlerine bağlanmış bir kadın, gündelik almaz, kendisini yükseltme imkânları yoktur, kocası yaptığı işlerin değerini bilmez çünkü, neler yaptığını görmez ve ona ev işlerinden ötürü değil, bambaşka niteliklerinden ötürü değer verir.

Ev kadınları yeteneklerinin ve görmüş olduğu eğitimin çok altında bulunan bin türlü önemsiz iş yüzünden eve çakılır kalır; bunları kendisi yapmasa bile; gevşek hizmetçileri dürtükleyip azarlamaktan **sinir sahibi olur.**

Ev kadınları sırf bu gibi gerekli işleri yapmaları yüzünden kocalarının gözünde usandırıcı, çocuklarının gözünde ise başbelâsi durumuna düşerler. Akşam üzeri kocası eve döndüğü zaman, ona gün boyunca karşılaştığı güçlükleri anlatan kadın can sıkıcı, anlatmayan ise dalgın bir kadın sayılır.

Çocuklarıyla ilgili durumuna gelince: Onları dünyaya getirmek için yaptığı fedakârlıklar zihninde öyle canlı bir şekilde yer etmiştir ki, onlardan normalin üstünde şeyler bekler; bu arada kendisi **durmadan teferruatla uğraşması yüzünden sinirli ve dar düşünceli** bir kadın olmuştur. Kadının katlanmak zorunda kaldığı haksızlıkların en öldürücüsü de budur: O, aile içinde ödevlerini yerine getirmesi yüzünden aile mensuplarının sevgisini yitirmiştir...

Şehirde yaşayanlar bir apartman dairesiyle yetinmek zorundadır; tabii bu dairede bir karış toprak yoktur ve orta halli olanlar, tam anlamıyla dar bir yerde oturmak zorundadır. Küçük çocukları varsa, bir dairede yaşamak güçtür. Çocukların oynaması için yer olmadığı gibi, ana-babanın da onların gürültüsünden kaçacağı bir yer yoktur.

Ana-baba sevgisinden yoksun kalan bir çocuk, korku ve kendi kendine acıma duyguları içinde pısrıklaşıp çekingenleşir.

Çocuklarına her şeyi emirle yaptırırlarsa, onlarda suçluluk duygusu yaratabilirler; emretmezlerse, çocuklar ana-babanın iyi saymadığı alışkanlıklar edinebilir. **Eskiden tam bir hâkimiyet sahibi olan ana-baba, bugün çekingen, endişeli** ve vicdan kuşkuları ile dolu bir hal almıştır.

Çocukluğunda **yoksulluktan çok çekmiş kimselerin**, daimî olarak, kendi çocuklarının da aynı duruma düşmelerinden korktuğunu ve onları böyle bir felâketten korumak için milyonlarca lirayı bile az gördüklerini çok iyi biliyorum.

- **Güzelliğimiz** (*Yılmaz Aybar*)
-Karıma-

Senin sarı saçlarından değil güzelliğimiz Benim kara kaşlarımdan değil Yalan işte bak Nice sarı saçlı kara kaşlıların güzelliği Bizimki yalan değil >	Güzelliğimiz bir çiçek kokusu Bozkırda açmış bir çiçek Ne dalı dala benzer Ne yaprağı yaprağa Ama kokusu gerçek
Gövermiş aşk toprağından Sarmış yuvamızın her yanını güzelliğimiz Gür sarmaşıklar gibi Dostlukla suladığımız sabah akşam İyilikle besledikimiz	

- Ve alnım açıksa, başım dikse
Dirliğimiz varsa, mutluysam
Yüzüme gülüyorsa böyle bu şehir
Bir beyaz zambak gibi pırıl pırılsa yavrum
Ve yavrumsa herşeyi bana sevdiren bir bir
Bu mutluluk, bu düzen, bu bitmeyen aydınlık
Anasının yüzüsuyu hürmetinedir... (Yavuz Bülent Bakiler)
- **Desem ki sen benim için,**
Hava kadar lazım,
Ekmek kadar mübarek,
Su gibi aziz bir şeysin;
Nimettensin, nimettensin!
Desem ki...
İnan bana sevgilim inan,
Evimde şenliksin, bahçemde bahar... (Cahit Sıtkı Tarancı)

- **Aile hayatınızı daha bahtiyar edecek yedi kaide (Dale Carnegie)**

1. Üzüntü ve dırıltılara meydan vermeyiniz. Mânasız dırıltılarla birbirinizi üzmemeyiniz.

Tolstoy, devrin en meşhur romancısı idi. Harb ve Sulh ile, Anna Karenina adlı şaheserleri yeryüzünün ebedî şahikaları arasında yaşayacaktır. **Tolstoy'un hayatı bir fâcia idi** ve bu fâcianın sebebi karısı idi. Karısı lüks hayatı seviyor, o ise lüksten tiksiniyordu... Nihayet Tolstoy, 82 yaşına vardığı zaman evinin fecî bedbahtlığına daha fazla tahammül edemiyerek karlı bir gecede karısından, nereye gideceğini bilmiyerek soğuk ve karanlığa kaçmış, 11 gün sonra bir demiryolu istasyonunda zatürriyeden ölürken, karısının yanına gelmesine müsaade etmemelerini vasiyet etmiştir.

2. Sev ve yaşat. Hayat arkadaşınıza usanç vermeyiniz; ehemmiyet veriniz ve onu olduğu gibi kabul ediniz.

İngiltere'nin yetiştirdiği en büyük devlet adamı **Disraeli** der ki: "Hayatta birçok çılgınlıklar yapabilirim. **Yapmayacağım bir şey varsa aşk için evlenmektir.**" Otuz beşine kadar bekâr yaşayan bu adam, kendisinden 15 yaş büyük ve elli kış geçmesiyle saçları ağarmış zengin bir dul kadınla evlenmişti. Disraeli'nin karısı mükemmel bir kadın değildi. Fakat otuz sene hep kocasından bahsetmiş, hep onu methetmiş, hep onu beğenmişti. Disraeli diyor ki: "Otuz sene yaşadık, **bir defacık beni sıkmadı.**"

"**Mükemmel bir kadın buluncaya kadar evlenmeyen bir adamın Allah yardımcısı olsun; eğer bunu bulursa Allah daha ziyade yardımcısı olsun.**"

3. Tenkit etmeyiniz.

İngiliz Başvekili Gladstone ile karısı elli dokuz seneyi birlikte geçirmişler ve bütün bu ömrü bahtiyar yaşamışlardı. Umumî hayatta hiçbirşeyi tenkiti gözünden kaçırmayan Gladstone **evinde birşeyi tenkit etmezdi. Meselâ sabah kahvaltısı için indiği ve bütün ailenin uyumağa devam ettiğini gördüğü zaman** İngiltere'nin en çok meşgul adamının beklediğini hissettirmek için kendi kendine birkaç **şarkı söyler, arada bir sesini yükseltir ve beklediğini hissettirirdi.** Fakat evine karşı duyduğu derin saygı ve onu idarede kullandığı diploması neticesi olarak kimseyi tenkit etmezdi.

4. Samimî takdirleri unutmayınız.

“Erkeklerin çoğu, kendilerine eş ararken, mes’uliyet yüklenecek bir memur, bir vazife sahibi arar gibi değil, gözlerini kamaştırarak bir güzellik, gururlarını okşayacak ve kendilerine üstünlük temin edecek bir vasıta ararlar.”

Büyük annem birkaç sene evvel 98 yaşında ölmüştü. Ölümünden pek kısa bir zaman önce, kendisine otuz yıl evvelki resmini gösterdiğimiz zaman, gözleri son derece zayıfladığı için, birdenbire resmi pek seçememiş, fakat bize yegâne sual olarak şunu sormuştu: **Ne giymişim?**

Bu satırları okuyan erkekler, üç beş sene evvel giydikleri gömlekleri, elbiseleri hatırlamazlar; hatırlamağa da lüzum görmezler. Fakat kadınlar, bambaşkadır. İşte erkekler bunu tanımalıdırlar.

Çarlık devrinde Rus aristokratların bir âdeti vardı. **Beğendikleri bir yemeği yiyince** mutlaka aşçıyı salona getirirler, onu tebrik ederlerdi. Aynı hürmeti karınıza göstermemek için ne sebep var?

5. Küçük dikkatleri ihmal etmeyiniz.

Kadın, küçük dikkatlere çok kıymet verir. Kocalar, karılarının **doğum günlerini, evlilik yıldönümlerini**, bunlara benzer aziz hâtıraları unutmamalı, bunlara ehemmiyet vermelidirler.

Birçok insan küçük dikkatlerin kıymetini takdir etmezler. Boşanmaların kaç hakikî facia yüzünden vukubulmuştur? Şu kaideyi her gün okuyacağınız bir yere yapıştırınız:

“**Bu hayat yolundan ancak bir kere geçeceğim. Elimden gelen her iyiliği yapmalı, her nezaketi göstermeliyim. Unutmamalı, ihmal etmemeliyim.** Çünkü bu yoldan bir daha geçmiyeceğim.”

6. Eşinize karşı sevgi ve saygı gösteriniz.

“İyi bir hayat yoldaşını seçtikten sonra en mühim nokta, evlilik hayatında kocaya karşı saygı göstermektir. Genç hanımlar **yabancılara gösterdikleri saygı ve nezaketi** kocalarına bir gösterebilirler... Çünkü bir dil her şeye galebe çalar.”

Kabalık, sevgiyi mahveden bir kanserdir. Hepimiz bunu bildiğimiz halde, nedense akrabamızdan fazla yabancılara karşı saygı ve nezaket gösteririz.

Felemenk diyarında herkes ayakkabılarını evinin dışında çıkarır. Ve evinin dışında kendini rahatsız eden her şeyi (iş bozulursa, yahut âmiri tarafından azarlanır, yahut tren veya vapurunu kaçırsa), hariçte bıraktığını gösterir.

Hiçbir kadın kocasının mesleğinde muvaffak olmak için gösterdiği alâkayı evine karşı göstermemesinin hikmetini anlayamaz. Halbuki erkek için hayatından memnun bir kadına, huzur yurdu olan eve sahip olmak, milyonlarca dolar kazanmaktan daha mühimdir. Ne çare ki, yüz erkekte bir erkek bile buna ehemmiyet vermez; evlilik hayatında da muvaffak olamazlar. **Kadının bütün beklediği sevgi ve takdirdir.**

7. Evliliğin cinsiyet bahsine ait kitaplar okuyunuz. Evlilik hayatının cahili olarak evlenmeyiniz.

- **OsmanlıTürkiye’sinde Örf, Adet ve Gelenekler (Erdoğan Tan)**

Âile Hayâtı

Osmanlı Türklerinde nüfuzlu âilelerin sayısı azdı. Bütün müslümanlar, Allah’ın huzûrunda eşit idi. Her fert cemiyet içinde bir yeri olduğunu ve doğuştan âdil davranışa hak kazandığını bilirdi. **Âile reisi evin erkeği idi. Âile reisinin hâkimiyeti altında anne, kadınlar idâre eder, evli oğullar ve âileleri, bekâr oğullar, evlenmemiş ve boşanmış kadınlar, torunlar, evin diğer şahısları ki hizmetçiler, köleler bir arada yaşarlardı.** Âile reisine mutlak itaat edilirdi. O da âlesine bağlı olurdu. Hizmetçiler de âileden sayıldıklarından icap eden hallerde evin hanımı ile konuşup dertleşebilirdi.

Âile içinde doğum, sünnet, düğün gibi olaylar, âdetlere uygun olarak kutlanırdı. Türkler daha ziyâde erkek evlât isterlerdi. **Bebeklerin çoğu emzirmesi için süt anneye verilirdi. Süt annenin öbür çocukları da süt kardeş sayıldığından kuvvetli bir âile bağı kurulurdu.** Çocuklar çok sevilirdi, yerine göre şımartılırlar, ancak saygı ve sevgi aslâ ihmâl edilmez, çocuğun büyüklere karşı

saygılı davranmaları öğretilirdi. **Erkek çocuklar, çok küçük yaşta abdest alıp, namaz kılmasını öğrenirlerdi.** Çocuk yedi yaşında iken haremde çıkarılır, ancak annesi oğlunun hayatının bazı yönleri üstündeki söz hakkını korurdu.

Kızlar öğrenim yönünden erkeklere nazaran geri kalırlardı. Daha ziyâde ev işlerinde annelerine yardım ederlerdi. Evlenme tamamen medenî bir hâdise idi. Bir **evlilikte iki gencin birbirleriyle anlaşmasından ziyâde iki âilenin birbirine uygun olmaları idi. Düğünde erkekler ayrı, kadınlar ayrı eğlenirlerdi.**

Hava karardıktan sonra bir kadının sokakta kalması imkânsızdı. Akşamları âileler arasında yapılan toplantılarda kadınlar erkeklerden ayrı olarak haremde ağırlandı.

Giyim, Kuşam

Erkekler pantolon, gömlek ve dolaman (çuhâdan entari gibi önü açık olarak kavuşturulur ve üstüne kuşak bağlanır eski bir elbise) giyerler, **bellerine de bir kuşak sararlardı.** Mendil gibi lüzumlu eşyâlar kuşağın üst tarafına gelecek şekilde elbisenin üst kısmına konurdu. En üste de **kaftan** giyilirdi. Uzunca bir müslin, bir fotr külâhın üstüne dolanarak **sarık** yapılırdı. Erkekler yüzükten başka mücevher kullanmazlardı.

Kadınlara gelince: Maddî durumları iyi olmayan kadınlar ayak bileğine kadar uzanan bol **şalvar ve yeldirme** giyerlerdi. Orta ve yüksek tabakadan olan kadınların elbiseleri ise süslü olurdu. Bol şalvar üzerine ince bir kumaştan, kenarları işlemeli, dik yakalı ve dirseğe kadar uzanan kolları olan bir gömlek, üstüne vucûdu sıkıca sarıp düğmelenen ve kol kısmı kolun üstüne serbestçe dökülen **cepken** ve boyu bileğe kadar inen, bel kısmı sıkıca bağlanan **üçetek** giyilirdi. Erkeklerin aksine kadınlar, kocalarının varlıklarına göre çeşitli ziynet eşyâları takarlardı.

Türkler, saçlarını uzatmazlardı. Öyle ki, çocukların bile saçları görülmezdi. Zira uzun saç kadına hastı. Hiç kimse kendini tıraş etmezdi. Bu sebeple imparatorluğun bütün şehirlerinde **pek çok berber vardır.** Bıyiksız bir erkek müslümanın olmamasına karşılık, sakal bâzı hâllerde bırakılmazdı. Uşaklar, küçük memurlar, bâzı sınıf subayları ve büyük şahsiyetlerin hizmetçileri sakal bırakamazdı. Bir de hânedandan olan şehzâdeler sakal bırakamazdı. **Sakal, Türkler arasında büyük bir hürmet ifâdesi olmuştur.** Bir defa bırakmaya başlayan bir kimse, artık sakalını kesemezdi, keserse din ve cemiyet bakımından ayıp sayılırdı. Ayrıca bir kimsenin sakalını yolmak veya kesmek de en büyük hakaretti.

• **İslâm'dan önce kadın** (*İskender Pala*)

... Çölde kadının hiçbir değeri yoktu. Müşrikler istedikleri sayıda kadınla evleniyor, bunların hiçbirini kendisiyle eşit tutmuyor, bazen iki kız kardeşi birden alabiliyordu. Evlilikte en belirleyici etken kadınların ya güzellikleri yahut zenginlikleriydi. Sırf bu yüzden babalarının ölümü üzerine dul kalan analıkların veya evlendikleri dul kadınların yetim evlatlıklarını da nikâhlamakta beis görmüyorlardı.

Gülüm (Hz. Muhammed) ise **bir kadın ile ahlâkının güzelliği için evlenilmesi gerektiğini** söylüyor, güzelliğin ve zenginliğin geçiciliğinden dem vuruyordu. Kadınların toplum içinde ikinci sınıf sayılmayacakları, alınıp satılmayacakları, kendileri hakkındaki kararları kendilerinin verebilecekleri bir uygulama öneriyordu.

Müşrikler bazen kadının barınma, yiyecek, giyecek ve tedavi masraflarını karşılamıyor, hatta evlenirken verdikleri mehri bile elinden alabiliyorlardı.

Gülüm ise **kadınların erkekle eşit olmasını, evleneceği eşi seçme hakkını kullanmasını** dillendiriyordu. Kocanın karısına şiddet uygulaması, onu aşağılayacak şeyler yapması ise asla kabul edilemezdi. **En hayırlı erkeğin, karısına iyi davranan olduğunu** her fırsatta söylüyordu.

Hatta karı kocanın cinsel görevlerini yapmakta ve tatmin hususunda bile birbirinden geri kalmamalarına, bu hususta bahaneler uydurulamayacağına varasıya kadar onlara **aile saadeti için gerekenleri anlatıyor, âdeta eğitiyordu. Ve Allah kadınlar hakkında Nisâ Suresi'ni vahyetti.** Medine'deki kadınlar **"Muhammed, kadınları hukukî güvenceye kavuşturdu, onlara şahsiyet kazandırdı,"** diyorlardı.

- **Mekke'nin asil ve saygıdeğer kadını**
Büyükler Büyüğü Hatice (*İskender Pala*)

... Hatice herkesten ayırdı. O kadar ki gece rüyasında, gündüz hayalinde onu görüyor, kalbinde devamlı onunla konuşuyordu. Elbette Gülüm (Hz. Muhammed) de ona karşı ilgisiz değildi. **Asaleti güzelliği, herkesin kıskandığı itibarı ve iffetiyle kendine denk olduğunu düşünüp içten içe neşeleniyordu.**

İnsanlar Âdem ile Havva'nın birbirine âşık olduklarını, Havva'nın Âdem'e yasak meyveyi aşkı yüzünden teklif ettiğini ve Âdem'in de sevdiği kadının teklifine dayanmadığı için onu tadıp cenneten çıkarıldıklarını anlatırlardı. Şimdi Gülüm ile Hatice'nin karşılıklı duygularını, bu duygularla **birbirlerine karşı muamelelerinde "Ya incinirse" korkusundan âdeta titrediklerini, yekdiğerini kırma veya gücendirme ihtimali olacak en küçük sözü ve davranışı terk ettiklerini**, her ikisinin bütün hayatlarını kendilerinden evvel eşini düşünerek yaşadıklarını gördüm.

Saygıyla dillendirilmiş "sen" sözünün, menfaatle söylenmiş "ben" sözünden daha değerli olduğuna şahit oldum. Bazen Hatice'nin yüreğini dinledim, minnet gördüm; bazen gülümün kalbine baktım şükür okudum. **Aşkın saygıdan, dostluktan, mahremiyetten, paylaşmaktan ve ortak düşünceden ibaret olduğuna** böyle karar verdim.

Belli ki Hatice, bu sevginin kanatlarında makamlar ve merhaleler, dereceler ve kademeler aşacak, sevgisi yüzünden bazen hesabı susacak, bazen mantığı şaşırıp akli eriyecekti. Bütün varlık hikmeti ve hilkat sırrıyla gaye kadınının gaye erkeğe liyakatiyle yaşayacak, dünya kadınlığı adına **eşe bağlılığın ve destek olmanın timsali** olacaktı... "Onu seven Allah'ı sever!" dedi bir gün ve Allah'ın sevgilisini öyle sevdi, onun sevgi kapısından girip gerçek sevgiye öyle erdi. Herkesin diken olduğu zamanda o gül ile gül oldu.

Gülüm Hatice'ye mürüvvet gösterdi ve bir erkeğin nezaketi ve şefkatiyle davrandı. Aralarındaki aşka ve tezahürlerine baktıkça, sevgi denen şeyin İbrahim'in Rabbi tarafından gülüme bir huy, Hatice'ye de bir lütuf olarak verildiğini düşündüm. **İnsanlığın o zamana kadar çektiği sancuların hep karşılıklı sevgisizlikten olduğuna bir kez daha inandım. Oysa sevgiyle kinler tebessüme durur, sevgiyle düşmanlar dost olurdu. Ağuların bal, ayrılıkların visal olması hep sevgidendi. Sevgi bir yuvada bereketin ve nezaketin adıydı.**

... Hatice "Büyük"lüğü hak etmiş, Allah'ın sevgilisinin sevgilisi olmuştu. **Zarafeti, inceliği, şefkati ve merhametiyle eşi benzeri olmayan asil bir kadındı...** Kadınlık âleminin yüz akı; Asiye, İmrân kızı Meryem gibi mübarek kadınlar silsilesinin hâtemi. Hatice, kalbinin sahibi, tecellisi, tesellisi... **hiç kimsenin ona inanmadığı zaman inanana**, hiç kimsenin onu dinlemediği zaman dinleyeni... Kimseciklerin yardım etmediği zaman yardımcısı, İslamiyet'e para lazım olduğu vakit hazinesi. **Canıyla ve malıyla, ruhuyla ve gönlüyle sırdaşı, bütün zorlu yollarda yoldaşı...** Hatice bir abide, Hatice bir destan... Hatice çocuklarının annesi, Hatice hayırda öncülerin öncüsü.

Hatice imanda ilklerin ilkiydi. Hatice diğer kadınların kıskandığı, Hatice meleklerin melek sandığıydı. **Hatice evin anlamı, Hatice evliliğin anlamıydı. Hatice vefanın adı ve yemeğin tadıydı. Hatice anneydi, şefkate bir hedefti. Hatice inci inci kızlarına en nadide sadefti. Sözü senet, kararı netti.** Sihirli yakutlar gibiydi, sözde sükûtlar gibiydi. Hatice imanının gür sesiydi, ezcümle müminlerin annesiydi.

Havarilerini yaratamayan İsa'nın yeri tımarhanedir, tarih değil. **Peygamber'in ilk mucizesi: "Haticetü'l-Kübra"** (Büyük Hatice). (*Cemil Meriç*)

- **Çocuk ve Aile** (*Dr. Mehmed Tevfik Özcan*)

Çocuk doğar doğmaz hemen ana kucağına alınır. Artık aylarca, yıllarca, sanki bu kucaklar çocuğun mekânı olur: Burada yer içer, burada uyur büyür...

Ana baba, çocuğun her türlü ihtiyacı için, sanki her an başucunda hazır, bekliyorlar.

Çocuk ta artık, anasına babasına bakıp gülümsemeğe, onları görünce "kuşlar gibi" sevinmeğe başlamıştır.

Çocuklar için yanına gelen diğer insanların hepsi yabancı, onlardan çekinir, korkar, hemen kendisini anasının babasının kollarına atar.

Çocuk, ana babasının şahsında, itimat ve emniyet duygularına tamamen makes bulduğu (ruhen tatmin olduğu) zaman artık kendini ebeveyninin kollarına atmış, can-ü yürekten teslim olmuştur. **Çocuğun ana babasına bu teslimiyeti ruhî selâmeti demektir.**

Çocuğun ana babaya gösterdiği bu muhabbet ve teslimiyet, eğer ilerdeki yaşlarda, bu defa aynen cenab-ı Allah'ta makes bulabilirse, müvazeneli ruhî hayatı aynı istikamette, hiç sarsıntıya uğramadan devam eder.

Denebilir ki, çocukluk hayatı, aile ocağı, ana baba sevgi ve hakimiyeti (otorite), sanki sadece asıl manâda Allah'ı idrak edebilmek için mevcuttur, başka bir hikmetle değil!

Aile yuvasından mahrum, itimat ve emniyet hislerinden tatmin olmamış, bu zarurî ruhî ihtiyacı karşılanmamış olan **bir çocuk, büyük bir ihtimalle, bütün hayat boyu, ruhî teşevvüşler (çalkantılar) içinde mahsur kalır.**

Doğar doğmaz bir yetimhaneye bırakıverilen bir çocuk, Allah'ın kurduğu nizamdan, düzenden ayrı şartlarda yetişmek üzere ilk adımını dünyaya atar. Koskoca dünyada yapayalnız. Karen Horney tevekkeli söylememiş: **“Düşman bir dünya içinde yardımsız ve yalnız olma hissi temel sıkıntıyı doğurur”** diye.

Problemlili çocuğun, bütün problemi ailesinden gelir. Nitekim, genç hastalarımızın çoğundan **“Annem yok, babam yok”** veya **“Annem ayrı, babam ayrı...”** vs, tarzında, ilgiden, sevgiden, şefkatten... uzak kaldıklarını bildiren cevaplar alırız.

“Çocuğun ruhî teşevvüşlerinde, ilk planda mes'ul rol sahibi olan, ana baba ocağından yoksunluk, terbiye kusurları ve aile arasındaki kırgınlıklar, dargınlıklar, ayrılıklardır.” (*Science News*)

Bir nevi otorite azlığı demek olan ana babanın mevcudiyet ve hükmünü hissettirememesi gibi, bu defa tam aksine, çocuğu sıkmak ve boğmak da otorite değil, otorite fazlalığı olur. **Otorite yokluğu gibi, otorite çokluğu da, aynı şekilde zararlı olabilir.**

Elbette çocuk anasını babasını sevecek ve sevdiği nisbette sayacak. Fakat bu ölçü ne olacak? **“Hayrül umur evsatuha” her şeyin hayırlısı ortasıdır**, meâlindeki hâdis-i şerif. İşte ölçü budur.

Akıl zaafı gösteren, ruhî tekamülü noksan kalmış bir kimseyi adam olur diye dövmek sövmek veya evlendirmek, hata üstüne hata olur.

Aile yuvasında dinî terbiye almadan yetişmiş bir kimse, nihayet sanki, aynen, aile yuvasından mahrum yetişmiş bir çocuk durumuna düşer.

Denizdeki insan için yüzmek (yüzmenin ehemmiyet ve kıymeti) ne ise, **hayattaki insan için de din** (dinin ehemmiyet ve kıymeti) odur.

İtimat ve emniyet edilecek, güvenilecek, tek hakikî varlık ve istinatgâh, yalnız cenab-ı Allah'dır. **“Allah'tan başkalarını dost edinenlerin durumu, kendine bir ev edinen örümceğin durumu gibidir. Evlerin en dayanıksızı ise şüphesiz örümcek evidir. Keşke bilselerdi!”** (*Ankebut, 29/41*)

- **Çocuklara Merhamet** (*Atiye Keskin Kubanlı*)

Bir filozof, “çocukları himaye etmek insanları iki kere sevmektir” demiş.

Tabiaten âciz olan çocuklar himayeye muhtaçdırlar. Sevmeye muhtaçtırlar. Fakat bazı anne ve babalar çocuklarını şuursuzca seviyorlar; **çocuğun her dediğini yapmak, istediğini vermek, sıralı sırasız aklına estikçe öpüp okşamak, şımartmak, çocuğu sevmek değil, ona fenalık yapmaktır.** Bir öğretmenin ayırdığı bazı çocuklara aynı şekilde muamele etmesi de aynidir.

Çocuğu hakikaten sevmek, şuurlu ve fikirlerle aydınlanmış bir istikameti olan sevgidir... Çocuğu sevmek, istikbal için bize ümitler veren şahsiyetine hürmet etmektir. Onu hayata hazırlamaya çalışmaktır. Bazı aileler ve öğretmenler bu aşırı şefkatin aksine olarak **çocuğu insan yerine koymaz, kaba hareket ve sözlerle cesaretini kırarlar...** Çocuk için en büyük felâket, ihmâl edildiğini ve daha ziyade itimat edilmediğini hissetmektedir. Bunun neticesi olarak çocuğun öğretmenine ve büyüklerine karşı sevgisi azalacaktır.

Fakat yerinde olmayan merhamet de daima kötü neticeler doğurur.. Ekseri ana baba bütün hayatı müddetince acı ve ıstırap çekeceğini ileri sürerek hiç olmazsa ana ve babasının sağlığında yaşasın diye **çocuğa fazla müsamahakâr davranırlar, bu hâl; çocuğu, hayatta karşılaşacağı**

müşkülleri yenmek, başına gelecek felâketlere sabır etmek iktidarından mahrum eder... Binaenaleyh, **çocuklara aşırı merhamet ve aşırı sertlik daima zararlı neticeler doğurur.**

Sabırlı ve tahammüllü olarak hareket etmek lâzımdır. Muhakeme ve idrâklerini beklemek, beceriksizliklerinde hemen asabileşmemek, verilen dersi kavrayacakları zamanı beklemek, fena maksatla yapılmış bir çok beceriksizliklerine sabır etmek icabeder.

Çocuk başlı başına bir âlemdir. Bu âlemde daimî teması olan anne, baba, öğretmen ve terbiyecilerin sabırlı, tahammüllü, kendisini sevdirmesini bilen, sevgisinin taşkınlığını göstermeyen, bilhassa aşırı merhamet etmeyen insanlar olması ne kadar elzemdir.

- **Kadınlar evin hâkimidirler** (*Atiye Keskin Kubanlı*)

Hz. Ömer'in uzak akrabalarından bir kadın ile evli bulunun kumananı bir sabah erkenden halifeyi görmeye gelir. Arada bir kendisine bağırıp çağırın karısını şikâyet ederek boşanma izni almak ister. Evin sofasında halifeye geldiğini haber göndererek bekler. Bu sırada **Hz. Ömer'in karısının öfkeli sesi dışarlara kadar gelir. Ancak çok sert ve öfkeli bilinen Hz. Ömer'in hiç sesi duyulmaz.** Adamcağız bu durumda şikâyetinden vaz geçip gitmek üzere iken Hz. Ömer dışarı çıkıp,

-Hayır ola, der.

Kumandan şaşırılmış bir hal ile;

-Ya Ömer şikâyetimden vaz geçtim, halini gördüm mahcûp oldum, der.

Hz. Ömer vaziyeti anlayarak:

-Kadınlar evin hâkimidirler, arada bir hükmetme ihtiyaçlarını böylece içlerini dökerek giderirler. Sen sâkin ve sabırlı ol. Bir evi başarıyla döndürmek, bir orduyu zaferle döndürmekten zordur. Zira ordunun görevi zaferden dönünce hafifler, evin görevi her yıl daha güçlenir. Yaşlar ilerledikçe ağırlığı çekmek daha zor olur. Eve git, muhakkak şimdi öfkesi geçmiştir. Giderken de bir hediye al, arada bir bağırıp çağırarak boşalmasını hekim gibi kabul et, der...

Adamcağız yolda giderken,

-Ey koca Ömer, bu heybetli görünüşünün altında ne ince ne anlayışlı kalbin var, der...

- **Kadın erkeğe Hakkın emanetidir; emanete ihanet, yaradana karşı gelmek gibidir, eşini hoş tut, iyi geçin.** (*Taptuk Emre*)

- **Beton duvarlar arasında bir çiçek açtı**
Siz kahramanınızın çelik dişliler arasında direnen insanlığın
Saçlarınız ızdırıp denizinde bir tutam başak
Elleriniz kök salmış ağacıdır zamana
O inanmışlar çağının.

Şimdi siz taşıyorsunuz müjdenin kurşun yükünü

Çatlayacak yalamn çelik kabuğu

Sizin bahçenizde büyüyecek imanın güneş yüzlü çocuğu. (*Erdem Bayazıt*)

- İyi evlilikler olduğunu, fevkalâde evlilikler diye bir şeyin olmadığını söyleyen sanırsam La Bruyere'dir.

Herkes kendi işi ya da çıkarı için bir hayli gayret sarfeder. Ama **evlerimizde mutlu bir hava yaratmak için hiçbir şey yapmayız.** Terbiye üzerine birçok yazı yazdım, ama muhakkak ki onu gerektiği kadar övemedim. Terbiye, yalnız yabancılara karşı kullanılması gereken bir yalandır da demiyorum; **duygular ne kadar içten gelir ve değerli olursa o kadar terbiyeye ihtiyaç vardır** diyorum. (*Alain, Söyleşiler II*)

- “Bilmem farkında mısın, eğer **yarım ölecek olsak çalıştığımız şirket daha bir kaç gün bile olmadan yerimizi doldurur.** Oysaki ardımızda bıraktığımız ailemiz bizim kaybımızı ömürlerinin sonuna dek hissedecektir. Gelgelelim ki, ailemizden daha çok işimize veririz kendimizi, pek de akıllıca bir yatırım değil, ne dersin?”

- FAMILY ne demektir biliyor musun?
FAMILY= (F)ather (A)nd (M)other (I) (L)ove (Y)ou
- **Aşk köprü kurmaktır. İnsanlar köprü kuracaklarına, duvar ördükleri için yalnız kahlrlar.** (*Newton*)
- **Aynı dili konuşan değil, aynı duyguları paylaşanlar anlaşabilirler.** (*Mevlâna*)
- **Hiçbir şey için 'benimdir' deme,** sadece de ki 'yanımdadır'. Çünkü ne altın, ne toprak, ne sevgili, ne hayat, ne ölüm, ne huzur, ne de keder daima seninle kalmaz. (*D. H. Lawrence*)
- **Para açlığı giderir, mutsuzluğu değil, yemek mideyi doyurur, ruhu değil.** (*Shaw*)
- Kim demiş erkekler ağlamaz diye
Sel olur göz yaşı akar da gider
Zamansız gittiyse hayat yoldaşı
Kurulu düzeni yıkar da gider.

Deh deyince gidiyorsa atın, Bir dediğini iki etmiyorsa avradın, Sözünü dinliyorsa evladın, Ne işin var senin düğün evinde; Düğün senin evinde; gir oyna çık oyna	Deh deyince gitmiyorsa atın, Her dediğini ikiletiyorsa avradın, Söz dinlemiyorsa evladın, Ne işin var ölü evinde; Ölü senin evinde; gir ağla çık ağla.
---	---

- **Ev** (*Arif Nihat Asya*)

Kendi halinde bir ev ki akşamları Görmekte rüyaların en güzelini... Saadetine sürmüş elini Hızır Bekler bereketi de onun elini.	Kâğıt hışırtısından, kitaplarından Eşiğini kimlerin aştığı belli... Ki bir Allah evine bakan camlarda Ezanlar sabah ümit, akşam teselli.
--	--

- **Albümdeki resimler** (*İlhan Geçer*)

İlk sayfalarda bebeklik resimlerim Yalnızlıklar acılarla dolu savaş yılları Babam cephede askerî hekim Annem pencerede bekler postacıları	Düğün gecemizin fotoğrafları Sevincin kâğıda yansıyan izi Susmuş yalnızlığın sevimsiz dudakları Mutluluğun rüzgârı okşuyor ikimizi
--	--

- **Dua** (*Orhan Seyfî Orhon*)

Ulu Tanrım, şu karanlık yolları Bizi sana ulaştıran yollar et! İhtirasla kilidlenmiş kolları, Birbirini kucaklayan kollar et! >	Muhabetin gönlümüzde hız olsun; Güttüğümüz Hakka varan iz olsun, Önümüzde uçurumlar düz olsun, Yolumuzda dikenleri güller et!
Dalâlette bırakıp ta insanı, Yapma arzın en korkulu hayvanı. Unutturma doğruluğu, vicdanı, Bizi sana lâayık olan kullar et!	

Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur:

- **Sizin en hayırlınız, ailesine karşı en hayırlı olanınızdır.** Ben de aileme karşı en hayırlı olanınızım... (Tirmizî)
- Bir kişi, sevabını Allah'tan umarak **ailesine harcama yaptığında, bu harcama onun için sadaka olur.** (Buhârî, Müslim)
- **Bakmakla yükümlü olduğu kimseleri ihmal etmesi, kişiye günah olarak yeter.** (Ebû Dâvûd)
- Mümin, **hanımına karşı kötü duygular beslemesin;** çünkü onun bazı huylarından hoşlanmasa da diğer huylarından hoşlanabilir. (Müslim)
- ...Bilin ki, **sizin hanımlarınız üzerinde hakkınız olduğu gibi, hanımlarınızın da sizin üzerinizde hakları vardır...** (Tirmizî)
- ...**Sizin en hayırlınız hanımlarına karşı en iyi davrananınızdır.** (Tirmizî, İbn Mâce)
- Dünya (geçici) bir nimettir. **Dünyanın en değerli nimeti ise iyi/saliha kadındır.** (Müslim)
- **Hiçbir baba, evlâdına güzel terbiyeden daha üstün bir hediye vermemiştir.** (Tirmizî)
- Hepiniz sorumlusunuz ve **hepiniz yönettiklerinizden mesulsünüz.** Devlet başkanı bir sorumludur ve yönettiklerinden mesuldür. Evin beyi bir sorumludur ve yönettiklerinden mesuldür. Evin hanımı da bir sorumludur ve yönettiklerinden mesuldür. Hizmetçi de efendisinin malı üzerinde bir sorumludur ve yönettiklerinden mesuldür. (Buhârî)
- ...Allah'ım! Ey Rabbimiz ve her şeyin Rabbi! Beni ve ailemi dünya ve ahirette her an sana ihlâsla bağlı kıl. Ey yücelik ve ikram sahibi!... (Ebû Dâvûd)
- Allah'a ve âhiret gününe inanan, komşusuna eziyet etmesin. **Kadınlara, öğütleri iyi bir şekilde yapın, onlara karşı iyi davranın.** Zira onlar ege kemiğinden yaratılmışlardır. Ege kemiğinin en eğri kısmı yukarı kısmıdır, onu doğrultmağa kalkışırsan kırarsın, olduğu gibi bırakırsan öylece eğri kalır. Bunun için daima kadınlara iyi öğüt verin. (Buhârî, Müslim, Tirmizî)
- Yâ Âişe! Rıfk sâhibi ol. Çünkü Allahu Teâlâ bir ev halkına hayır dilediği vakit onlar arasına **yumuşaklık ve uysallık verir.** (Ahmed, Bezzâr Cabîr)

Kur'ân-ı Kerîm'den âyetler:

Allah, sizi bir tek nefisten yaratan ve kendisi ile huzur bulsun diye eşini de ondan var edendir. (İnsan) eşiyle birleşince eşi hafif bir yük yüklenir (gebe kalır) ve (bir müddet) onu taşır. Gebeliği ağırlaşınca her ikisi de Rableri Allah'a, "Eğer bize iyi ve sağlıklı bir çocuk verirsen, elbette şükredenlerden olacağız" diye dua ederler. (A'râf, 7/189)

Kendileri ile huzur bulasınız diye sizin için türünüzden eşler yaratması ve aranızda bir sevgi ve merhamet var etmesi de O'nun (varlığının ve kudretinin) delillerindedir. Şüphesiz bunda düşünen bir toplum için elbette ibretler vardır. (Rûm, 30/21)

Sana **kadınların ay hâlini** sorarlar. De ki: "O bir ezadır (rahatsızlıktır). Ay hâlinde kadınlardan uzak durun. Temizleninceye kadar onlara yaklaşmayın. Temizlendikleri vakit, Allah'ın size emrettiği yerden onlara yaklaşın. Şüphesiz Allah çok tövbe edenleri sever, çok temizlenenleri sever. (Bakara, 2/222)

Eğer **karı-kocanın arasının açılmasından** endişe ederseniz, erkeğin ailesinden bir hakem, kadının ailesinden bir hakem gönderin. İki taraf (arayı) düzeltmek isterlerse, Allah da onları uzlaştırır. Şüphesiz Allah, hakkıyla bilendir, hakkıyla haberdardır. (Nisâ, 4/35)

10. Allah, inkâr edenlere, **Nûh'un karısı ile Lût'un karısını** örnek gösterdi. Bu ikisi, kullarımızdan iki salih kişinin nikâhları altında bulunuyorlardı. Derken onlara hainlik ettiler de kocaları, Allah'ın azabından hiçbir şeyi onlardan savamadı. Onlara, "Haydi, ateşe girenlerle beraber siz de girin!" denildi.

11. Allah, iman edenlere ise, **Firavun'un karısını** örnek gösterdi. Hani o, "Rabbim! Bana katında, cennette bir ev yap. Beni Firavun'dan ve onun yaptığı işlerden kuru ve beni zalimler topluluğundan kurtar!" demişti. (Tahrîm, 66/10-11)

55. Şüphesiz cennetlikler o gün nimetlerle meşguldürler, zevk sürerler.

56. Onlar ve eşleri gölgelerde koltuklara yaslanmaktadırlar.

57. Onlar için orada meyveler vardır. Onlar için diledikleri her şey vardır.

58. Çok merhametli olan Rab'den bir söz olarak (kendilerine) "Selâm" (vardır). (Yâsin, 36/